

M.L. VEWINGA

1965 - 1966

ZIE OOK: W.G. WOLTERS

C

C

M.L.Vellinga
W.G.Wolters
Biesboschstraat 52 IV
Amsterdam Z.

Amsterdam, 10 december 1965

Aan de Weledele Heer,
Drs G.M.Nederhorst
Lid van de Tweede Kamer
der Staten Generaal

Zeer Geachte Heer,

Op advies van Dr.W.H.Vermooten wenden wij ons tot de Kamer Commissie voor de Binnenlandse Veiligheids Dienst met de volgende kwestie die betrekking heeft op het optreden van de BVD tegenover ons.

In het kader van onze doctoraalstudie houden wij, beide studenten in de Sociale Geografie aan de Universiteit van Amsterdam, ons op het ogenblik onder leiding van Prof.Dr.H.D.de Vries Reilingh bezig met een sociaal-wetenschappelijk onderzoek onder de Chinese immigranten in Amsterdam. Het is onze bedoeling van deze groep de aard en de mate van integratie na te gaan in de Nederlandse samenleving. Het materiaal voor deze skriptie is op verschillende wijzen verzameld. Met toestemming van de Minister van Justitie hebben wij inzage gehad van de dossiers en kaartenbakken van de Vreemdelingendienst in Amsterdam. Daarnaast hebben wij veel gesprekken gevoerd met Chinezen en met bij de Chinese groep betrokken Nederlanders. Het onderzoek is begonnen in januari van dit jaar en nadert nu zijn voltooiing. Het betreft hier de onderzoekers :

- Vellinga, M.L., geboren 27-VIII-1939 te Alkmaar, woonachtig Oude Waal 21 III Amsterdam C.
- Wolters, W.G., geboren 27-IV-1940 te Landsmeer, woonachtig Biesboschstraat 52 IV Amsterdam Z.

Op dinsdag 30 november j.l. kreeg M.L.Vellinga bezoek van iemand die zich bekend maakte als ambtenaar van de Binnenlandse Veiligheids Dienst, naam waarschijnlijk Van Beurden. De BVD-ambtenaar gaf blijk van zijn belangstelling voor het onderzoek onder de Chinese immigranten en vroeg inzage in het ruwe materiaal, refererend aan het feit dat eerstgenoemde onderzoeker tijdens de vervulling van zijn militaire dienstplicht gevechtseinlichtingen officier is geweest. Vellinga weigerde dit materiaal ter inzage te geven met als argumentatie dat dit ethisch ontoelaatbaar zou zijn. Prof.de Vries Reilingh had op de aanbevelingsbrief die de onderzoekers aan hun respondenten voorlegden de pertinente verzekering gegeven dat persoonlijke gegevens alleen de onderzoekers onder ogen zouden komen en niet aan officiële instanties zouden worden doorgegeven. De BVD-ambtenaar verklaarde deze argumentatie te kunnen respecteren, maar volhardde tijdens het verdere gesprek in zijn verlangen inzage te krijgen van de gespreksprotocollen.

De BVD-ambtenaar maakte daarna de opmerking dat de onderzoekers tot nu toe nog geen bezoek hadden gebracht aan de Chinese zaakgelastigde in Den Haag en informeerde naar de reden hiervan. Vervolgens vroeg hij Vellinga of deze bereid zou zijn een bezoek te brengen aan de Chinese ambassade in Den Haag, in het kader van zijn onderzoek, teneinde de BVD inlichtingen te kunnen verschaffen over de situatie

binnen de ambassade. Hij maakte hierbij de niet nader toegelichte opmerking : "U zult een reis naar China aangeboden krijgen! Vellinga weigerde hierop in te gaan. Vervolgens vroeg hij of Vellinga in het kader van zijn onderzoek, ten behoeve van de BVD inlichtingen zou willen inwinnen onder de Hongkong-Chinezen, een groep waarin z.i. subversieve elementen zouden voorkomen. Ook dit werd door Vellinga geweigerd.

De BVD-ambtenaar stelde toen de vraag hoe Vellinga gereageerd zou hebben indien hij op subversieve activiteiten zou zijn gestuit. Vellinga antwoordde hierop dat tijdens het onderzoek van dergelijke activiteiten niets is gebleken. Hierna ontspan zich een gesprek tussen de BVD-ambtenaar en Vellinga, naar aanleiding van enkele door de BVD-ambtenaar ter discussie gestelde politieke kwesties. Klaarblijkelijk stelde de BVD-ambtenaar zich ten doel inzicht te krijgen in de politieke opvattingen van Vellinga. Op een van diens opmerkingen over een Nederlandse politieke partij reageerde hij met de opmerking : "O, dat vindt U dus toch wel".

Bij zijn vertrek verzocht de BVD-ambtenaar nadrukkelijk het onderzoeksmateriaal niet te vernietigen en kondigde aan nogmaals terug te zullen komen.

Toevalligerwijze werd de tweede onderzoeker, Wolters, diezelfde dag op de Vreemdelingendienst in kennis gebracht deze BVD-ambtenaar. Deze maakte gewag van zijn gesprek met Vellinga en vroeg ditmaal aan Wolters inzage van het ruwe materiaal van de skriptie. Het verzoek werd afgewezen met als motivering de wetenschappelijke ethiek : aan de respondenten is uitdrukkelijk toegezegd dat hun persoonlijke gegevens niet aan anderen ter inzage zouden worden gegeven. Daarnaast merkte Wolters op dat de beide onderzoekers zich maar nauwelijks hadden ingelaten met de politieke aspecten van de Chinese immigrantengroep teneinde geen achterdocht te wekken in deze toch reeds gesloten gemeenschap. De skriptie bevat dan ook maar weinig politieke feiten en is derhalve voor instellingen als de BVD oninteressant. Wolters maakte zijn bezwaar kenbaar om de skriptie ter inzage te geven aan de BVD.

De BVD-ambtenaar stelde vervolgens de vraag wat de onderzoeker gedaan zou hebben wanneer hij wel subversieve elementen ontdekt zou hebben. Wolters antwoordde hierop dat hij reserves koestert tegenover de BVD en voldoende vertrouwen heeft in de democratie om er zeker van te zijn dat de openbare instellingen daarvan (met name de pers) deze voor ondermijning zullen kunnen behoeden. Wolters zou eventuele subversieve elementen dan ook niet willen melden aan de BVD, maar aan de pers, teneinde er op die manier de openbare opinie tegen te mobiliseren. Gevraagd naar zijn bezwaren tegen de BVD verklaarde Wolters dat de meningen over wat aan afwijkend gedrag binnen een democratisch bestel toelaatbaar is, kunnen verschillen. De BVD trekt de grenzen bijzonder nauw. Wolters stelt daar tegenover dat de democratie gebaat is bij een vrije meningsvorming en dat er minder snel van ondermijning sprake is dan de BVD meent. Of iets subversief is, is ook een kwestie van politieke taxatie. Gevraagd naar zijn mening over de communistische films en tijdschriften, waarmee de Chinezen in Nederland in contact gebracht worden, gaf Wolters als zijn mening te kennen, dat de belangstelling van de Chinese migranten hoofdzakelijk de Chinese taal en een glimp van het vaderland geldt en nauwelijks de propagandistische inhoud. Deze opvatting wordt door anderen die beroepshalve met deze groep in aanraking komen, gedeeld. Wolters is op grond van wat hij waargenomen heeft niet geneigd te spreken van een gevaar voor de democratie.

Na deze twee gesprekken verkeren wij in het onzekere ten aanzien van de volgende punten :

1. Wij zijn niet op de hoogte met de wijze waarop de BVD onder de Chinezen inlichtingen verzamelt. Wij houden echter rekening met de mogelijkheid dat BVD-agenten tegenover Chinezen gaan schermen met onze namen en met vermeende inlichtingen van onze kant, teneinde deze Chinezen zelf tot spraakzaamheid te bewegen. Een dergelijke tactiek zou onze naam in de Chinese gemeenschap in discredit kunnen brengen, wellicht represailles kunnen uitlokken of op zijn minst tot een groter wantrouwen kunnen leiden. Represailles zouden vooral de eerstgenoemde onderzoeker kunnen treffen, omdat hij vlak bij de Amsterdamse Chinezenwijk woont en in deze buurt bekend is.
2. Wij zijn beducht dat de keuze van ons onderzoeksobject -- de Chinese gemeenschap met een volgens de BVD verdachte politieke oriëntatie-- gepaard gaande met onze weigering de BVD inlichtingen te verschaffen, door deze dienst zal worden opgevat als een blijk van ondemocratische gezindheid en als zodanig zal worden vastgelegd.
3. Wij zijn beducht dat de tijdens de twee gesprekken gedane politieke uitspraken, weergegeven en geïnterpreteerd door een BVD-ambtenaar, en derhalve wellicht verminkt, een onjuist beeld zullen geven van onze werkelijke opvattingen. De indruk die deze BVD-ambtenaar bij ons heeft achtergelaten geeft ons niet de zekerheid dat deze uitspraken niet geïnterpreteerd zullen worden als uitingen van een ondemocratische gezindheid. Onze beduchtheid op dit punt komt voort uit het feit dat de BVD-ambtenaar tegenover een der onderzoekers een niet nader toegelichte toespeling maakte op een eventuele UNESCO-loopbaan later. Deze onderzoeker kreeg hierbij het onbehaaglijke gevoel dat dit wel eens chantage zou kunnen zijn. De onderzoekers zouden zich bij hun toekomstige loopbaan liever niet gedwarsboemd willen zien door de interpretaties van een willekeurige niet te controleren BVD-ambtenaar.
4. Eerstgenoemde onderzoeker is beducht dat zijn weigering spionage activiteit te bedrijven voor de BVD, door deze dienst in verband met zijn verleden als gevechtsinlichtingenofficier, zal worden geïnterpreteerd als een deloyale houding, wat consequenties kan hebben voor zijn toekomstige loopbaan. Op dit punt voelt Vellinga zich bijzonder kwetsbaar, omdat hij als reserveofficier afhankelijk is van toestemming van het Ministerie van Defensie om het land voor langere tijd te mogen verlaten. Vellinga is voornemens na zijn studie sociaal-wetenschappelijk onderzoek in het buitenland te verrichten, wellicht ten behoeve van een dissertatie, en hij vreest dat het Ministerie van Defensie deze toestemming op grond van een BVD-rapport niet of pas na lange tijdrovende aarzeling zou kunnen verlenen.

Wij wenden ons thans tot de BVD-commissie van de Tweede Kamer in de hoop dat deze onze beduchtheid, zoals genoemd onder de bovengenoemde punten, zal kunnen wegnemen. Indien daartoe aanleiding aanwezig mocht achten, zijn wij gaarne bereid deze kwestie mondeling nader toe te lichten.

Inmiddels tekenen wij

met de meeste hoogachting

M.L. Vellinga

W.G. Wolters
W.G. Wolters

's-Gravenhage, 16 december 1965.

VERTROUWELIJK

83579

Aan Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken.

Hierbij heb ik de eer Uwe Excellentie afschrift
te doen toekomen van een schrijven van de heren M.L. Vellinga
en W.G. Wolters, te Amsterdam, betreffende optreden van de
B.V.D. te hunner aanzien.

De vaste Commissie voor de Binnenlandse Veiligheids-
dienst zag zich omtrent deze aangelegenheid gaarne door Uwe
Excellentie ingelicht.

De griffier der commissie voornoemd,

(Mr. W. Koops)

INGEKOMEN
23 dec. 1965

Fotocopie Kabinet
Min. v. Binnenl. Zaken

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

GEOGRAFISCH EN PLANOLOGISCH INSTITUUT

AMSTERDAM, 22 december 1965.
WATERLOOPLEIN 24 - TELEFOON 223411

Betr.

No.

Antw. op no.

Aan het College van Curatoren
der Universiteit van Amsterdam.

Handwritten notes:
Betr. betrekking - BVD heeft in okt. '65
opnieuw gezegd over velding
me. 27/2 op de beschouwen
Een voor pag.
aan de cur. 1965

Seer geacht College!

Gaarne vraag ik Uw aandacht voor het volgende.

Ingesloten doe ik U een foto-copie toekomen van een schrijven van twee mijner gevorderde studenten aan den heer Nederhorst als lid van de Kamer-Commissie voor de B. V. D. Ik kan voor de integriteit dezer studenten instaan. Ten behoeve van hun doctoraal-scriptie voerden zij een opdracht van mij uit in het kader van het onderzoek naar de economische en sociale functie der Amsterdamse binnenstad. De vorige Wethouder van Publieke Werken heeft hiertoe een commissie in het leven geroepen, waarin ons Instituut als vertegenwoordiging onzer Universiteit is opgenomen.

Het komt mij voor, dat de inhoud van dit schrijven - dat voor zichzelf spreekt - tevens ter kennis van Uw College dient te worden gebracht, aangezien hier de vrije wetenschapsbeoefening in het geding is.

Melaas zijn de beide studenten naar mijn mening te ver ingegaan op gesprekken met de betrokken ambtenaar en hadden zij deze beter direct naar mij kunnen verwijzen. Dit neemt echter niet weg, dat met name de beide volgende zaken als volstrekt ontoelaatbaar beschouwd moeten worden:

- 1° het trachten de studenten te intimideren door te dreigen de betrokken onderzochte bevolkingsgroep tegen hen op te zetten;
- 2° het trachten de studenten over te halen tot het verrichten van diensten welke moeilijk anders dan als contra-spionage op te vatten zijn.

./.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
GEOGRAFISCH EN PLANOLOGISCH INSTITUUT

AMSTERDAM, 22 december
WATERLOOPLEIN 24 - TELEFOON 223411

19 65.

Betr.

(vervolg)

No.

Antw. op no.

Ik verwacht, dat Uw College het gebeurde met mij als een hoogst ernstige aangelegenheid zal beschouwen en zich geroepen zal voelen de ongestoorde, bona fide wetenschapsbeoefening in bescherming te nemen.

Nochtan Uw College van mening zijn, dat het op mijn weg zou liggen verdere stappen te ondernemen, dan zou ik zulks gaarne van Uw College vernemen.

In afwachting verblijf ik,

met de meeste hoogachting,

(Prof. Dr. H. D. de Vries Reilingh)

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de heer mr. W. Koops,
Commissie-Griffier bij de Tweede
Kamer der Staten-Generaal,
(vaste commissie voor de B.V.D.),
Binnenhof 1a,
's-GRAVENHAGE.

Bijlagen: een

Uw brief van: 16 december 1965
nr. 83579

Directie Hoofdafd.
Afd. Kabinet Nr. 58519

Onderwerp: request M.L. Vellinga
en W.G. Wolters te Amsterdam.

's-Gravenhage, 4 februari 1966.

VERTROUWELIJK

Naar aanleiding van uw brief van 16 december jl.,
nr. 83579 betreffende het request van de heren M.L. Vellinga
en W.G. Wolters te Amsterdam deel ik u het volgende mede.

Naar mij door de president-curator van de Universiteit
van Amsterdam werd medegedeeld heeft Prof. Dr. H. D. de Vries
Reilingh onder wiens leiding het onderzoek van beide re-
questranten plaatsvindt, bij schrijven d.d. 22 december 1965
zich i.v.m. dit request tot het College van Curatoren van
deze Universiteit gericht. Ik meen er goed aan te doen U
een afschrift van deze brief die mij in handen werd gesteld
toe te zenden.

Het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst heeft mij
medegedeeld dat er inderdaad op 30 november 1965 een gesprek
heeft plaatsgevonden van een ambtenaar van de Dienst met
achtereenvolgens de heren M.L. Vellinga en W.G. Wolters.
Aangezien de hieruit ontstane kwestie zich minder leent voor
een schriftelijke afdoening moge ik U voorstellen dit request
te willen behandelen op de eerstvolgende bijeenkomst van de
Commissie.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK. -
*****

Den Haag, 18 april 1966.

Aan Zijne Excellentie de Minister van
Binnenlandse Zaken.

Hierbij heb ik de eer, Uwe Exc. afschrift te doen toekomen van mijn schrijven van heden aan de Heer W.G. Welters, te Amsterdam, inzake wiens aangelegenheid Uwe Exc. de Vaste Cie. voor de B.V.D. inlichtte bij vertrouwelijk schrijven Afd.Kabinet nr.58519 dd.4 februari 1966.

Overeenkomstig het bespreken tijdens het mededing overleg, hetwelk de Commissie op 31 maart j.l. met Uwe Exc. mecht hebben, deel ik Uwe Exc. bij deze voorts mede, dat de Commissie er geen enkel bezwaar tegen heeft, dat Overzijs de inhoud van haar schrijven aan de heren Welters en Vellenga ter kennis wordt gebracht aan de president-curator van de Universiteit van Amsterdam en aan Prof.Dr. H.D.de Vries Reijnders. De Commissie heeft eraan, dat daarbij dan aan deze heren tevens zou worden medegedeeld, dat de Commissie Uwe Excellentie als haar zienswijze heeft medegedeeld, het enjuist te achten dat in dit geval de dienst de studenten in kwestie benaderd heeft zonder voorafgaand overleg met de betrekken hoogleraar.

De Voorzitter der Cie. vnd.

(Schmelzer).

+ 04.266

Den Haag, 18 april 1966.

Aan de Heer M.L. Vellenga,
Oude Waal 21 III,
AMSTERDAM C.-

Hierbij heb ik de eer, namens de Vaste Commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal U in antwoord op Uw schrijven dd. 10 december 1965 aan het lid der Commissie, de heer Nederherst, als volgt te berichten.

De Commissie kan U, na zich omtrent deze aangelegenheid eerst schriftelijk en vervolgens mondeling met de Minister van Binnenlandse Zaken te hebben verstaan, tot haar veldeening de verzekering geven dat voor Uw beduchtheid - waarvoor de Commissie begrip heeft - op de door U vermelde vier punten van alle grond ontbleet is.

De Commissie ziet zich door de aard van haar werkzaamheden tot haar leedwezen gedwongen, haar mededelingen aan U tot deze zeer korte doch haars inziens veldeende krachtige verzekering te beperken.

De heer Welters richt ik een gelijkkluidend schrijven.

De Voorzitter der Gie. vnd.,